

A9-0054/2023

8.3.2023

PRANEŠIMAS

dėl metinio pranešimo apie Europos ombudsmeno 2021 m. veiklą
(2022/2141(INI))

Peticijų komitetas

Pranešėja: Anne-Sophie Pelletier

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS	12
INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ ATSAKINGAME KOMITETE	18
GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE	19

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl metinio pranešimo apie Europos ombudsmeno 2021 m. veiklą (2022/2141(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į metinį pranešimą apie Europos ombudsmeno 2021 m. veiklą,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 10 straipsnio 3 dalį,
 - atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 15 straipsnį, 24 straipsnio 3 dalį, 228 straipsnį ir 298 straipsnio 1 dalį,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (Chartija) 11, 41, 42 ir 43 straipsnius,
 - atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento reglamentą (ES, Euratomas) 2021/1163, kuriuo nustatomos ombudsmeno pareigų atlikimą reglamentuojančios nuostatos ir bendrosios sąlygos (Europos ombudsmeno statutas) ir panaikinamas Sprendimas 94/262/EAPB, EB, Euratomas¹,
 - atsižvelgdamas į 2001 m. rugsėjo 6 d. Parlamento priimtą Europos gero administracinio elgesio kodeksą,
 - atsižvelgdamas į 2006 m. kovo 15 d. sudarytą ir 2006 m. balandžio 1 d. įsigaliojusį Parlamento ir Europos ombudsmeno bendrąjį susitarimą dėl bendradarbiavimo,
 - atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Europos ombudsmeno veiklos,
 - atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 9 d. rezoliuciją „Piliečių dalyvavimas: teisė pateikti peticijas, teisė kreiptis į Europos ombudsmeną ir Europos piliečių iniciatyva“²,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį ir 232 straipsnio 1 dalį,
 - atsižvelgdamas į Peticijų komiteto pranešimą (A9-0054/2023),
- A. kadangi metinis pranešimas apie Europos ombudsmeno 2021 m. veiklą 2022 m. birželio 7 d. buvo oficialiai pateiktas Parlamento Pirmininkei ir ombudsmenė Emily O'Reilly 2022 m. rugsėjo 8 d. Briuselyje pristatė savo pranešimą Peticijų komitetui;
- B. kadangi SESV 20, 24 ir 228 straipsniais ir Chartijos 43 straipsniu Europos ombudsmenui suteikiami įgaliojimai priimti skundus dėl netinkamo administravimo atvejų Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų veikloje, išskyrus Europos

¹ OL L 253, 2021 7 16, p. 1.

² OL L 347, 2022 9 9, p. 110.

Sąjungos Teisingumo Teismą, kai šis vykdo teismines funkcijas;

- C. kadangi SESV 15 straipsnyje pažymima, kad, „[s]iekdamos skatinti tinkamą valdymą ir užtikrinti pilietinės visuomenės dalyvavimą, Sąjungos institucijos, įstaigos[,] organai [ir agentūros] veikia kiek įmanoma gerbdami atvirumo principą“ ir kad „[v]isi Sąjungos piliečiai ir visi fiziniai ar juridiniai asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę [...] susipažinti su Sąjungos institucijų, įstaigų[,] organų [ir agentūrų] dokumentais [...]“; kadangi siekiant užtikrinti, kad ES piliečiams būtų teikiamos aukštos kokybės paslaugos ir kad ES administracija atsižvelgtų į jų poreikius ir susirūpinimą keliančius klausimus, labai svarbu apsaugoti piliečių teises ir pagrindines laisves;
- D. kadangi Chartijos 41 straipsnyje teisės į gerą administravimą, be kita ko, nustatyta, kad „[k]iekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką“;
- E. kadangi SESV 298 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai, vykdydami savo užduotis, remiasi atvira, veiksminga ir nepriklausoma Europos administracija“;
- F. kadangi teisė kreiptis į Europos ombudsmeną, teisė pateikti peticijas ir Europos piliečių iniciatyva yra dalyvaujamosios priemonės, kuriomis skatinama dalyvaujamoji demokratija ir aktyvus Europos pilietiškumas;
- G. kadangi 2021 metais ombudsmenė padėjo 20 536 asmenims, pradėjo 338 tyrimus, iš kurių 332 buvo pagrįsti skundu, o 6 pradėti savo iniciatyva, ir baigė 305 tyrimus (iš jų 300 buvo pagrįsti skundu, o 5 pradėti savo iniciatyva); kadangi didžioji dalis tyrimų (208 tyrimai arba 61,5 proc.) buvo susiję su Komisija; kadangi toliau pagal pradėtų tyrimų skaičių rikiavosi Europos išorės veikslių tarnyba (EIVT) (16 tyrimų arba 4,7 proc.), Parlamentas (13 tyrimų arba 3,8 proc.), Europos personalo atrankos tarnyba (13 tyrimų arba 3,8 proc.), Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) (11 tyrimų arba 3,3 proc.), Europos vaistų agentūra (8 tyrimai arba 2,4 proc.), Europos Sąjungos Taryba (7 tyrimai arba 2,1 proc.), Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (6 tyrimai arba 1,8 proc.) ir kitos institucijos (34 tyrimai arba 10,1 proc.);
- H. kadangi trys didžiausi susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su tyrimais, kuriuos ombudsmenė baigė nagrinėti 2021 metais, buvo skaidrumas ir atskaitomybė (galimybė susipažinti su informacija ir dokumentais) (29 proc.), tarnybos kultūra (26 proc.) ir tinkamas naudojimasis diskrecija (įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūras) (18 proc.); kadangi kiti susirūpinimą keliantys klausimai yra susiję su procesinių teisių ir pagrindinių teisių paisymu, geru personalo reikalų valdymu, patikimu finansų valdymu, visuomenės dalyvavimu priimant ES sprendimus, etikos klausimais ir informavimu apie pažeidimus ES administracijoje;
- I. kadangi atlikdama strateginį darbą 2021 metais Europos ombudsmeno tarnyba pradėjo šešis naujus strateginius tyrimus: dėl to, kaip Komisija sprendžia su jos darbuotojų judėjimu susijusį „sukamųjų durų“ reiškinį; dėl Komisijos bendravimo su tabako pramonės atstovais skaidrumo; dėl to, kaip FRONTEX vykdo savo įsipareigojimus pagrindinių teisių srityje ir užtikrina atskaitomybę, susijusią su padidėjusia atsakomybe; dėl to, kaip Europos gynybos agentūra nagrinėjo jos buvusio vykdomojo direktoriaus

prašymą užimti aukštas pareigas bendrovėje „Airbus“; dėl to, kaip Komisija stebi ES lėšų, naudojamų skatinti neįgaliųjų ir vyresnio amžiaus žmonių teisę gyventi savarankiškai, panaudojimą; dėl to, kaip Europos investicijų bankas, dar iki priimdamas sprendimus dėl įdarbinimo, saugo tam tikrus kandidatų į darbo vietą asmens duomenis;

- J. kadangi, atlikus išsamų „sukamųjų durų“ reiškinio tyrimą, apimančį 100 2019–2021 m. Komisijos priimtų sprendimų imtį, ombudsmenė nustatė, kad Komisija uždraudė tik dvi veiklos rūšis;
- K. kadangi 2021 metais minimos Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais³ (Skaidrumo reglamento) įsigaliojimo dvidešimtosios metinės; kadangi 2021 metais ombudsmenė nustatė, kad visais metais tarnyba daugiausia dėmesio skirs galimybei susipažinti su dokumentais, nes skaidrumas išlieka vienu pagrindinių skundų dalykų ir jos darbo prioritetu; kadangi ombudsmenė surengė viešą konferenciją dėl to, kaip reikėtų modernizuoti Skaidrumo reglamentą, kad būtų patenkinti visuomenės poreikiai šioje srityje;
- L. kadangi ES Teisingumo Teismas (ESTT) yra ne kartą pripažinęs, kad būtent teisėkūros proceso atvirumas, leidžiant atvirai aptarti įvairių nuomonių skirtumus, prisideda prie didesnio institucijų legitimumo ir pasitikėjimo Europos piliečių akyse; kadangi ESTT yra nustatęs, kad piliečiams sukelti abejonių ir sudaryti sąlygas klaidingai informacijai plisti ne tik dėl konkretaus akto teisėtumo, bet ir dėl viso sprendimų priėmimo proceso legitimumo gali veikiau informacijos ir diskusijų trūkumas⁴;
- M. kadangi siekiant panaikinti pastebimą atotrūkį tarp ES, jos institucijų, jos piliečių ir jiems atstovaujančių organizacijų, įveikti menką piliečių pasitikėjimą ir kliovimąsi ES institucijomis ir pasiekti tikrą daugiapakopę demokratiją, ypač svarbu gerinti piliečių dalyvavimą ir užtikrinti skaidrumą ES lygmeniu; kadangi vienas pagrindinių vaidmenų mažinant šį atotrūkį tenka Europos ombudsmeniui;
- N. kadangi piliečių skundai ombudsmeniui yra esminė dalyvaujamosios demokratijos ir Sąjungos sprendimų priėmimo proceso teisėtumo sudedamoji dalis, nes jais skatinamas skaidrumas ir geras administravimas ES institucijose ir įstaigose; kadangi ombudsmeno vaidmuo bėgant metams didėjo, todėl dabar jis gali naudotis iniciatyvos įgaliojimais, kad padėtų spręsti sisteminės problemas ES administracijoje ir teikti rekomendacijas, kaip pagerinti padėtį, siekiant išspręsti problemas įvairiais netinkamo administravimo atvejais, taip prisiimant vis svarbesnį vaidmenį piliečių gyvenime sprendžiant tokius klausimus kaip aplinka, migracija ir sveikata;
- O. kadangi tais atvejais, kai skundas nepatenka į jos įgaliojimų sritį, ombudsmenė gali patarti skundo pateikėjui kreiptis į kitą instituciją arba Peticijų komitetą;
- P. kadangi ESTT yra pabrėžęs, kad įgyvendinamas demokratijos modelis apima du aspektus: atstovaujamąją demokratiją, grindžiamą ES sutarties 10 straipsnio 1 ir

³ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais. (OL L 145, 2001 5 31, p. 43).

⁴ 2008 m. liepos 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Švedija ir Turco prieš Tarybą*, C-39/05 P ir C-52/05 P, ECLI:EU:C:2008:374, 59 punktą ir 2018 m. kovo 22 d. Sprendimo *Emilio De Capitani prieš Europos Parlamentą*, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167, 78 punktą.

2 dalimis, ir dalyvaujamąją demokratiją, grindžiamą ES sutarties 10 straipsnio 3 dalimi; kadangi pirmasis aspektas reiškia, kad piliečių atstovai yra atskaitingi už priimamus sprendimus, o antrasis aspektas sudaro sąlygas piliečiams dalyvauti sprendimų priėmimo procese; kadangi ESTT yra nurodęs, kad skaidrumas yra svarbus abiem aspektams⁵;

- Q. kadangi 2021 metais savo strateginio darbo srityje Europos ombudsmeno tarnyba pradėjo naujas strategines iniciatyvas dėl to, kaip ES institucijos, įstaigos, organai ir agentūros fiksuoja darbo reikalais darbuotojų siunčiamas ir gaunamas tekstines ir pokalbių žinutes; dėl dirbtinio intelekto ir ES administracijos; dėl ES administracijos pareigos informuoti visuomenę, kaip pasinaudoti teise susipažinti su ES dokumentais; dėl ES portalo, skirto ES institucijų sudaromų sutarčių konkursams valdyti, skaidrumo; dėl Komisijos skaidrumo įpareigojimų, susijusių su būsima ES tabako teisės aktų peržiūra; dėl to, kaip Komisija viešina informaciją apie Komisijos narių ir organizacijų ar savarankiškai dirbančių asmenų susitikimus; dėl to, kaip Komisija užtikrina pagarbą žmogaus teisėms pagal tarptautinius prekybos susitarimus;
- R. kadangi ESTT, aptardamas kuo platesnės galimybės susipažinti su dokumentais suteikimą, nurodė, jog atvirumas tuo atžvilgiu padeda stiprinti demokratiją, nes leidžia piliečiams patikrinti visą informaciją, kuri sudarė teisėkūros procedūra priimto akto pagrindą; kadangi ESTT yra nurodęs, kad piliečių galimybė išsiaiškinti teisėkūros procedūra priimtą aktą pagrindžiančias aplinkybes yra viena jų veiksmingo naudojimosi savo demokratinėmis teisėmis prielaidų⁶;
- S. kadangi ESTT yra išaiškinęs, kad ES sutarties 10 straipsnio 3 dalis reiškia, jog demokratinio teisėtumo principu grindžiamoje sistemoje teisėkūros institucijos turi būti laikomos atsakingomis už savo veiksmus visuomenei; kadangi ESTT yra nurodęs, jog tam, kad piliečiai galėtų įgyvendinti demokratines teises, turi būti sudaryta galimybė išsamiai stebėti teisės aktų leidybos procese dalyvaujančių institucijų sprendimų priėmimo procesą ir susipažinti su visa svarbia informacija⁷;
1. patvirtina Europos ombudsmenės pateiktą 2021 m. metinį pranešimą ir teigiamai vertina tai, kad jame puikiai išdėstyti svarbiausi faktai ir skaičiai, susiję su jos darbu 2021 metais;
 2. sveikina Emily O'Reilly ir jos tarnybą už puikų darbą ir konstruktyvias pastangas atrasti pusiausvyrą tarp ES institucijų teisės dirbti ir viešojo intereso turėti ES administraciją, kuri dirba laikydamosi aukščiausių profesinio sąžiningumo ir atskaitomybės standartų; sveikina juos už atstovaujamosios ir dalyvaujamosios demokratijos stiprinimą, kartu gerinant visuomenės dalyvavimą ES sprendimų priėmimo procese ir šio proceso teisėtumą; pripažįsta, kad ombudsmenės darbas lėmė teigiamus pokyčius Sąjungos institucijose ir įstaigose;

⁵ Teisingumo Teismo sprendimo byloje T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167, 41 punktas.

⁶ Teisingumo Teismo sprendimas bylose C-332/05 P ir C-52/05 P, ECLI:EU:C:2008:374, 46 dalis; Taip pat byloje T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167, 80 punktas; 2013 m. spalio 17 d. Sprendimas *Taryba prieš Access Info Europe*, C-280/11 P, ECLI:EU:C:2013:671, 33 punktas; 2016 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *Herbert Smith Freehills v Council*, T-710/14, ECLI:EU:T:2016:494, 35 punktas.

⁷ 2011 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Access Info Europe prieš Tarybą*, T-233/09, ECLI:EU:T:2011:105, 69 punktas; Sprendimo byloje T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167, 98 punktas.

3. palankiai vertina puikius ombudsmenės Emily O'Reilly ir Peticijų komiteto ryšius 2021 metais; palankiai vertina tvirtą jų abiejų tarpusavio bendradarbiavimą – tai svarbi priemonė didinant ES institucijų demokratinę atskaitomybę; primena, kad santyčiai su Europos ombudsmenu yra viena iš Parlamento darbo tvarkos taisyklėmis Peticijų komitetui suteiktų įgaliojimų; palankiai vertina bendrą interesą, kuris atsispindi keliuose rezoliucijose, grindžiamose ombudsmenės atliktų tyrimų rezultatais, visų pirma susijusiais su ES administracijos skaidrumu ir atskaitomybe COVID-19 kontekste;
4. palankiai vertina ombudsmenės iniciatyvas, kurių ji ėmėsi siekdama išsiaiškinti, kaip ES institucijos, įstaigos, organai ir agentūros galėtų informuoti piliečius apie visuomenės teisę susipažinti su dokumentais; palankiai vertina 2021 m. lapkričio 15 d. Briuselyje Europos ombudsmeno tarnybos surengtą viešą konferenciją „Galimybė susipažinti su ES dokumentais – kas toliau?“;
5. sveikina ombudsmenę už darbą rengiant ES administracijai skirtą trumpą vadovą apie tai, kokią politiką ir praktiką jos turėtų įgyvendinti, kad būtų įgyvendinta visuomenės teisė susipažinti su ES dokumentais; sveikina ombudsmenę už konsultacijas, teikiamas naudojantis interaktyviu vadovu, kurį galima rasti ombudsmeno interneto svetainėje;
6. yra tvirtai įsitikinęs, kad piliečių galimybė susipažinti su visais Europos institucijų įstaigų, organų ir agentūrų dokumentais yra dalyvaujamosios demokratijos pagrindas ir padeda didinti visuomenės informuotumą apie ES institucijas ir paramą joms; palankiai vertina ombudsmenės pastangas gerinti visuomenės dalyvavimą ES sprendimų priėmimo procese ir šio proceso teisėtumą; atkreipia dėmesį į tai, kad teisė kreiptis į Europos ombudsmeną stiprina piliečių aktyvumą ir jų pasitikėjimą ES institucijomis, taip pat skatina skaidrumą ir gerą administravimą ES institucijose ir įstaigose;
7. primena, kad ESTT pabrėžė, jog nešališkumo reikalavimu, kuris yra privalomas institucijoms, įstaigoms, organams ir agentūroms, joms vykdant savo užduotis, siekiama užtikrinti vienodą požiūrį, kuris yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindų; pabrėžia, kad šiuo reikalavimu siekiama išvengti galimų interesų konfliktų ir jis apima bet kokias aplinkybes, dėl kurių sprendimą turi priimti pareigūnas ar tarnautojas, atsižvelgiant į esminę nepriklausomumo ir sąžiningumo užtikrinimo svarbą tiek Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų vidaus veikimo, tiek išorės įvaizdžio atžvilgiu⁸;
8. mano, kad labai svarbu ir toliau teikti ES piliečiams tinkamą informaciją apie Europos ombudsmeno vaidmenį ir veiklos mastą bei jo įtaką ES institucijų raidai;
9. primena, kad vienas iš būdų pagerinti piliečių nuomonę apie ES – padaryti, kad ji būtų jiems prieinamesnė, suprantamesnė ir skaidresnė; mano, kad piliečių galimybė reikalauti savo vyriausybių atskaitomybės sustiprintų piliečių demokratines teises ir padidintų piliečių pasitikėjimą ES sprendimų priėmimo procesu; ragina Komisiją imtis reikiamų veiksmų siekiant užtikrinti kuo didesnę skaidrumą; stipriai apgailestauja dėl to, kad, nepaisant ne vieno Parlamento ir Europos ombudsmenės raginimo, dabartinį Tarybos darbą tebetemdo skaidrumo trūkumas, o piliečiai neturi tinkamos prieigos prie Tarybos parengtų teisėkūros dokumentų; ragina Tarybą laikytis demokratijos skaidrumo

⁸ Žr. 2022 m. spalio 12 d. Sprendimo *Vasallo Andrés / Parlamentar*, T-496/21, 21 punktą (ECLI:EU:T:2022:628); 2019 m. kovo 27 d. Sprendimo *Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel ir Remedia d.o.o. / Komisija*, C 680/16 P, 26 punktą (ECLI:EU:C:2019:257).

standartų, kaip reikalaujama Sutartyse ir kaip rekomendavo ombudsmenė savo 2018 m. gegužės mėn. specialiajame pranešime⁹;

10. pabrėžia, kad 2021 metais buvo minimos Skaidrumo reglamento įsigaliojimo dvidešimtosios metinės; palankiai vertina tai, kad visais 2021 metais Europos ombudsmeno tarnyba šiam klausimui skyrė ypatingą dėmesį; pažymi, kad ši sistema turėjo teigiamą poveikį, tačiau ją būtų galima pritaikyti, kad būtų galima geriau prisitaikyti prie technologinės plėtros; susirūpinęs pažymi, kad dėl pastaraisiais dešimtmečiais pasiektos technologinės pažangos prieigos prie dokumentų srityje, naujų komunikacijos priemonių ir skirtingų informacijos įrašymo, valdymo ir saugojimo būdų, dabartiniai teisės aktai dėl galimybės visuomenei susipažinti su ES dokumentais yra stipriai pasenę; pripažįsta, kad reikia peržiūrėti Skaidrumo reglamentą siekiant, kad ES pirmautų visuomenės galimybės susipažinti su dokumentais ir demokratinio skaidrumo piliečiams srityje; palankiai vertina ombudsmenės indėlį, susijusį su Skaidrumo reglamentu, ir prašo Komisijos, Tarybos ir atitinkamo Parlamento komiteto į tai atsižvelgti;
11. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija, kaip teigė Komisijos pirmininko pavaduotoja Věra Jourová per viešąją konferenciją „Galimybė susipažinti su ES dokumentais: kas toliau?“, kuri įvyko 2021 m. lapkričio 15 d., yra pasirengusi tęsti teisėkūros darbą, susijusį su galimybe susipažinti su dokumentais, bendradarbiaudama su teisėkūros institucijomis;
12. atkreipia dėmesį į tai, kad ombudsmenė pradėjo strateginę iniciatyvą dėl to, kaip administracija fiksuoja darbo reikalais darbuotojų siunčiamas ir gaunamas tekstines ir pokalbių žinutes; pritaria ombudsmenės įsipareigojimui gerinti ES administracijos veiksmus, susijusius su tekstinėmis ir pokalbių žinutėmis bei kitomis naujomis technologijomis, įgyvendinant jos skaidrumo įpareigojimus;
13. atkreipia dėmesį į ombudsmenės atliktą tyrimą, susijusį su Komisijos atsisakymu leisti visuomenei susipažinti su tekstinėmis žinutėmis, kuriomis keitėsi Komisijos pirmininkė ir farmacijos įmonės generalinis direktorius vakcinosis nuo COVID-19 išsigijimo klausimu; primena, kad tekstinės žinutės, kurių turinys yra susijęs su politika, veikla ir sprendimais, patenkančiais į institucijos atsakomybės sritį, pagal Skaidrumo reglamentą laikomos ES dokumentais; ragina Komisiją visapusiškai laikytis etikos, skaidrumo ir atskaitomybės ES piliečiams principų;
14. atkreipia dėmesį į ombudsmenės tyrimą, kaip Komisija nagrinėjo prašymą leisti visuomenei susipažinti su dokumentais, susijusiais su medicininių kaukių, išplatintų 2020 m. pavasarį per COVID-19 pandemiją, kokybe; susirūpinęs pažymi, kad tuo metu, kai buvo pateiktas prašymas, ir visuomenės sveikatos krizės metu Komisija neužtikrino aukščiausio reikalaujamo skaidrumo lygio;
15. pabrėžia, kad reikia stebėti, kaip įgyvendinamos 2016 m. ombudsmenės rekomendacijos dėl didesnio teisėkūros proceso skaidrumo; palankiai vertina ombudsmenės raginimą užtikrinti didesnę trišalių dialogų skaidrumą, kartu pripažindamas, kad reikia tinkamos skaidrumo ir konkrečių iššūkių bei opių klausimų, susijusių su kompromisais dėl

⁹ Europos ombudsmenės atlikto strateginio tyrimo „Teisėkūros proceso Taryboje skaidrumas“ (OI/2/2017/TE) specialusis pranešimas.

pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, pusiausvyros; pakartoja savo raginimą prieš trišalius susitikimus arba iš karto po jų automatiškai pagal Skaidrumo reglamentą ir laikantis ESTT praktikos standartizuotoje ir lengvai prieinamoje internetinėje aplinkoje taip pat paskelbti dokumentus, įskaitant tvarkaraščius, darbotvarkes, protokolus, nagrinėtus dokumentus, pakeitimus, informaciją apie valstybių narių delegacijas ir jų pozicijas bei protokolus;

16. palankiai vertina ombudsmenės išsamų strateginį tyrimą dėl to, kaip Komisija sprendžia „sukamųjų durų“ reiškinių atvejus, taip pat ombudsmenės tyrimus dėl „sukamųjų durų“ reiškinių kitose Europos Sąjungos įstaigose, pvz., Europos investicijų banke arba Europos gynybos agentūroje; primena, kad tinkamas „sukamųjų durų“ reiškinių valdymas yra labai svarbus siekiant išlaikyti pasitikėjimą ES institucijomis; pakartoja savo raginimą ombudsmenei tęsti savo darbą siekiant užtikrinti, kad būtų laiku skelbiami visų ES pareigūnų, susijusių su „sukamųjų durų“ reiškinių atvejais, vardai ir pavardės, ir užtikrinti visišką visos susijusios informacijos skaidrumą; ragina Komisiją sugriežtinti taisykles, susijusias su „sukamųjų durų“ reiškiniu ir interesų konfliktais, ir užtikrinti, kad visose ES institucijose būtų įgyvendinamos griežtos taisyklės;
17. sveikina ombudsmenę atlikus tyrimą dėl to, kaip Komisija sprendė susirūpinimą keliančius klausimus dėl ES kapitalo rinkų sąjungos aukšto lygio forumo sudėties; šiame tyrime daroma išvada, kad dėl Komisijos priemonių galimiems interesų konfliktams sušvelninti tik 7 iš 28 grupės narių iš tiesų buvo nepriklausomi; pabrėžia, kad šiuo atveju buvo nustatyta netinkamo administravimo atvejų; todėl ragina Komisiją nustatyti griežčiausias etikos taisykles, kad būtų užkirstas kelias interesų konfliktams, ir imtis tolesnių veiksmų siekiant spręsti „sukamųjų durų“ reiškinių problemą, visapusiškai laikantis ombudsmenės rekomendacijų;
18. palankiai vertina ombudsmenės strateginį tyrimą siekiant įvertinti, kaip Komisija užtikrina, kad jos bendravimas su tabako lobistais būtų skaidrus; apgailestauja, kad, išskyrus Sveikatos ir maisto saugos generalinį direktoratą (SANTE GD) ir Mokesčių ir muitų sąjungos generalinį direktoratą (TAXUD GD), Komisija vis dar neužtikrina visiško ir aktyvaus susitikimų su tabako pramonės atstovais skaidrumo; apgailestauja, kad šis trūkumas kenkia visapusiškai viešajai kontrolei, kaip reikalaujama pagal Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Tabako kontrolės pagrindų konvencijos (TKPK) nuostatas;
19. atkreipia dėmesį į tai, kad atlikus FRONTEX skundų nagrinėjimo mechanizmo tyrimą, kurio metu ombudsmenė atkreipė dėmesį į tai, kad agentūra vėluoja vykdyti jai pagal patį mechanizmą tenkančias naujas pareigas kartu su pagrindinių teisių pareigūno pareigomis, ji savo iniciatyva pradėjo tyrimą dėl to, kaip FRONTEX vykdo savo įsipareigojimus pagrindinių teisių srityje ir užtikrina atskaitomybę, susijusią su padidėjusia atsakomybe; pabrėžia, kad šiuo tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti klausimus, susijusius su atsakomybe už FRONTEX bendras operacijas, veikla migrantų grąžinimo srityje ir parama migracijai atliekant tikrinimą prie ES išorės sienų;
20. palankiai vertina tai, kad pradėtas tyrimas dėl Komisijos vaidmens vertinant dujų projektų, kuriuos Energijos bendrija, vienijanti ES, Vakarų Balkanų šalis, Juodosios jūros regiono šalis ir Norvegiją, įtraukė į regioninės svarbos projektų sąrašą, tvarumą, po to, kai pilietinės visuomenės organizacija pateikė skundą, kuriame teigiama, kad

Komisija neužtikrino, kad prieš įtraukiant dujų projektus į sąrašą būtų atliktas tinkamas jų tvarumo vertinimas; primena, kad tie projektai buvo vertinami pagal metodiką, kurią anksčiau taikė Komisija, sudarydama bendro intereso projektų sąrašą ir kuri dabar yra netinkama ir nebenaudojama; mano, kad visų pirma dabartinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis energetikos srityje energetikos projektai, kuriuos skatina arba finansuoja ES, turėtų būti vertinami kuo skaidriau, nuosekliau ir kuo labiau užtikrinant dalyvavimą;

21. palankiai vertina ombudsmenės pareiškimus dėl prekybos procedūrų, kuriuose kaip netinkamas administravimas pabrėžiamas faktas, kad Komisija, prieš užbaigdama ES ir MERCOSUR derybas dėl prekybos, nebaigė atnaujinto poveikio tvarumui vertinimo;
22. pabrėžia, kad svarbu 2021 m. birželio mėn. priimti atnaujintą Europos ombudsmeno tarnybos statutą; primena, kad naujajame statute kodifikuojama daugelis pastarųjų metų Tarnybos darbo metodų; palankiai vertina tai, kad peržiūrėtas statutas sudaro tvirtesnę Tarnybos teisinį pagrindą ir juo nustatoma naujų apsaugos priemonių, kurios toliau užtikrina jos nepriklausomumą; yra tvirtai įsitikinęs, kad Europos ombudsmeno tarnybai skirtas biudžetas turi būti pakeistas siekiant užtikrinti, kad jai būtų skiriami reikiami ištekliai veiksmingai susidoroti su bendru darbo krūviu ir galėtų toliau kompetentingai dirbti ES piliečių naudai;
23. sveikina Europos ombudsmeno tarnybą įgyvendinus ir peržiūrėjus pagreitintą procedūrą, kuria siekiama greitai išnagrinėti skundus dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais; pažymi, kad procedūra davė puikių rezultatų, be kita ko, gerokai sutrumpėjo skundų nagrinėjimo laikas, padaugėjo skundų dėl galimybės susipažinti su dokumentais ir apskritai suinteresuotieji subjektai buvo patenkinti pagreitinta procedūra;
24. palankiai vertina 2021 m. kovo 3 d. Komisijos pateiktą naują neįgaliųjų teisių strategiją, kuri apima 2021–2030 metus ir kuria nustatoma Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo valstybėse narėse ir ES institucijose sistema;
25. palankiai vertina ombudsmenės įsipareigojimą; pripažįsta jos, kaip vienos iš narių ES sistemoje, kuria siekiama apsaugoti, skatinti ir stebėti, kad ES institucijos tinkamai įgyvendintų Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją, darbą; pripažįsta Europos Sąjungos, kaip pasaulinės partnerės, vaidmenį remiant asmenų su negalia įtrauktį;
26. atkreipia dėmesį į dviejų tyrimų dėl ES lėšų panaudojimo socialinės rūpybos įstaigose rezultatus; palankiai vertina ombudsmenės tyrimą savo iniciatyva dėl to, kaip Komisija stebi ES lėšų, skirtų skatinti neįgaliųjų ir vyresnio amžiaus asmenų teisę gyventi savarankiškai, panaudojimą;
27. palankiai vertina geriausios praktikos, susijusios su neįgaliųjų poreikių patenkinimu ekstremaliųjų situacijų metu, sąrašą, parengtą įgyvendinant strateginę iniciatyvą dėl to, kaip Komisija atsižvelgia į specialius neįgaliųjų darbuotojų poreikius COVID-19 aplinkybėmis; ragina ombudsmenę ir jos tarnybą tęsti darbą neįgaliųjų labui ir užtikrinti, kad jie galėtų visapusiškai naudotis savo teise kreiptis į Europos ombudsmeną;
28. sveikina ombudsmenę už tai, kad ji išplėtė Europos ombudsmenų tinklo (ENO)

vaidmenį stiprinant gebėjimus ir dalijantis geriausia praktika tarp valstybių narių ombudsmenų institucijų, EEE šalių ir ES šalių kandidačių; sveikina Europos ombudsmenų tinklą už tai, kad jis viešojo administravimo institucijose suorganizavo tikslinius internetinius seminarus, kuriuose daugiausia dėmesio skirta įvairioms temoms, įskaitant dirbtinį intelektą ir e. valdžią; FRONTEX skundų nagrinėjimo mechanizmą ir priverstinio grąžinimo stebėseną; institucinę priežiūrą, ES lėšų naudojimą ir COVID-19 pandemijos metu įgytą patirtį;

29. ragina ombudsmenę toliau bendradarbiauti su nacionaliniais ombudsmenais per Europos ombudsmenų tinklą; mano, jog siekiant užtikrinti, kad teikdami skundus piliečiai būtų geriau informuojami apie savo teises ir jiems būtų teikiamos geresnės konsultacijos, būtina stiprinti nacionalinių ir regioninių ombudsmenų ir Europos ombudsmeno ryšius bei keitimąsi geriausia praktika; ragina šį tinklą svarstyti, kokį vaidmenį nacionaliniai ir regioniniai ombudsmenai galėtų atlikti skatindami ES piliečius dalyvauti ES sprendimų priėmimo procese;
30. sveikina Komisijos Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinį direktoratą ir EIVT laimėjus 2021 m. Europos ombudsmeno apdovanojimą už gerą administravimą už dideles pastangas praėjusiais metais padėti repatrijuoti daugiau kaip pusę milijono ES piliečių, dėl COVID-19 pandemijos įstrigusių įvairiose pasaulio vietose;
31. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją ir Peticijų komiteto pranešimą Tarybai, Komisijai, Europos ombudsmenei, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei jų ombudsmenams arba panašioms kompetentingoms institucijoms.

AIŠKINAMOJI DALIS

2022 m. birželio 7 d. Europos Parlamento Pirmininkei Robertai Metsolai buvo oficialiai pateiktas metinis pranešimas apie Europos ombudsmeno 2021 m. veiklą, o 2022 m. rugsėjo 8 d. Briuselyje ombudsmenė Emily O'Reilly pranešimą pristatė Peticijų komitetui.

Europos ombudsmeno įgaliojimai įtvirtinti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 24 ir 228 straipsniuose. SESV 24 straipsnyje ir ES pagrindinių teisių chartijos 43 straipsnyje nustatyta teisė pateikti skundą Europos ombudsmeniui.

Remiantis SESV 228 straipsniu, Europos Parlamento išrinktas Europos ombudsmenas turi įgaliojimus priimti kiekvieno Sąjungos piliečio arba kiekvieno valstybėje narėje gyvenančio ar savo registruotą buveinę turinčio fizinio arba juridinio asmens skundus dėl netinkamo administravimo atvejų Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ar agentūrų veikloje, išskyrus Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kai šis vykdo teismines funkcijas.

Dar viena esminė nuostata, visų pirma susijusi su Europos ombudsmeno vaidmeniu, yra ES pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 1 dalis, kurioje pabrėžiama, kad „[k]iekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos[,] organai [ir agentūros] jo reikalus tvarkytų nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką“.

2021 metais pagalbos į Europos ombudsmeno tarnybą kreipėsi 20 536 piliečiai: 17 060 iš jų konsultacijas gavo naudodamiesi interaktyviu Europos ombudsmeno interneto svetainės gidu, į kitus 1 310 prašymų suteikti informacijos atsakė ombudsmeno tarnyba, o 2 166 atvejus ombudsmenė nagrinėjo kaip skundus.

Iš 2 166 skundų, kuriuos 2021 m. nagrinėjo ombudsmenė, 729 patenka į Europos ombudsmeno įgaliojimų sritį, o 1 437 – ne.

2021 metais ombudsmenė pradėjo 338 tyrimus, iš kurių 332 buvo pagrįsti skundu, o šeši pradėti savo iniciatyva, ir baigė 305 tyrimus (iš jų 300 buvo pagrįsti skundu, o 5 pradėti savo iniciatyva).

Dauguma tyrimų buvo susiję su Komisija (208 tyrimai arba 61,5 proc.), toliau pagal pradėtų tyrimų skaičių rikiavosi Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) (16 tyrimų arba 4,7 proc.), Parlamentas (13 tyrimų arba 3,8 proc.), Europos personalo atrankos tarnyba (EPSO) (13 tyrimų arba 3,8 proc.), o kiti subjektai pasiskirstė taip: Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) (11 tyrimų arba 3,3 proc.), Europos vaistų agentūra (8 tyrimai arba 2,4 proc.), Europos Sąjungos Taryba (7 tyrimai arba 2,1 proc.), Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (6 tyrimai arba 1,8 proc.) ir kitos institucijos (34 tyrimai arba 10,1 proc.);

Trys didžiausi ombudsmenei susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su 2021 metais baigtais tyrimais, buvo skaidrumas ir atskaitomybė (galimybė susipažinti su informacija ir dokumentais) (29 proc.), tarnybos kultūra (26 proc.) ir tinkamas naudojimas diskrecija (įskaitant pažeidimų nagrinėjimo procedūras) (18 proc.). Kiti susirūpinimą keliantys klausimai yra susiję su procesinių teisių ir pagrindinių teisių paisymu, geru personalo reikalų valdymu, patikimu finansų valdymu, visuomenės dalyvavimu priimant ES sprendimus, etikos klausimais ir informavimu apie pažeidimus.

Europos ombudsmenas ne tik atlieka pagrindinį darbą, susijusį su skundais, bet ir kartu su ES institucijomis vykdo platesnio masto tyrimus ir iniciatyvas sisteminiiais klausimais. Įgyvendinant Europos ombudsmeno strategiją „2024 m. link“, 2021 metais Europos ombudsmeno tarnybos darbo mastas išaugo, nes pradėta daugiau tyrimų ir iniciatyvų įvairiais klausimais. Pranešėja mano, kad itin svarbu Europos ombudsmeno tarnybai skirti didesnę biudžetą, kad ji turėtų reikiamų išteklių veiksmingai susidoroti su bendru darbo krūviu.

Pranešėja nuoširdžiai sveikina Emily O'Reilly ir jos vadovaujamą tarnybą už 2021 metais atliktą didelį darbą. Šiuo atžvilgiu pranešėja pabrėžia, kad Europos Sąjunga gali didžiuotis tuo, kad turi instituciją, kuri stengiasi atrasti pusiausvyrą tarp ES institucijų teisės dirbti ir viešojo intereso turėti ES administraciją, kuri dirba laikydamasi aukščiausių profesinio sąžiningumo ir atskaitomybės standartų. Šios konstruktyvios pastangos leidžia ombudsmenei tuo pat metu stiprinti atstovaujамąją ir dalyvaujamąją demokratiją, kartu gerinant visuomenės dalyvavimą ES sprendimų priėmimo procese ir šio proceso teisėtumą.

2021 metais Europos ombudsmeno tarnyba pradėjo naujus strateginius tyrimus įvairiomis temomis.

„Sukamųjų durų“ reiškinys

Pranešėja palankiai vertina ne vieną kartą ombudsmenės priimtą įsipareigojimą kovoti su „sukamųjų durų“ reiškiniumi. 2021 metais ombudsmenė pradėjo plataus masto strateginį tyrimą (2021 m. vasario 3 d.) dėl to, kaip Komisija sprendžia „sukamųjų durų“ reiškinio atvejus (2019, 2020 ir 2021 m.). Tyrimas tęsiasi ir 2022 metais. Ombudsmenė taip pat pradėjo skundu grindžiamus tyrimus, susijusius su „sukamųjų durų“ reiškiniumi. 2021 m. birželio 23 d. ombudsmenė pradėjo skundu grindžiamą tyrimą dėl Europos investicijų banko (EIB) Valdymo komiteto pirmininko pavaduotojos, Ispanijos pilietės, perėjimo dirbti į Ispanijos komunalinių paslaugų įmonę, kuriai Bankas buvo suteikęs paskolą.

2021 m. vasario 22 d. ombudsmenė pradėjo dar vieną „sukamųjų durų“ reiškinio tyrimą dėl Europos gynybos agentūros (EGA), kuri patvirtino jos buvusio vyriausiojo pareigūno perėjimą dirbti strateginiu patarėju į įmonę „Airbus“, kuri yra vienas stambiausių Europos gynybos pramonės subjektų. Atlikus tyrimą savo iniciatyva padaryta išvada, kad EGA turėjo uždrausti perėjimą dėl interesų konflikto, ir EGA sutiko įgyvendinti rekomendacijas dėl galimo draudimo darbuotojams užimti tam tikras pareigas ir darbuotojams pateikti gaires, kaip taikyti tokią priemonę.

Galimybė susipažinti su dokumentais

Pranešėja palankiai vertina tai, kad 2021 metais Europos ombudsmeno tarnyba ypatingą dėmesį skyrė galimybės susipažinti su platesnio viešojo intereso dokumentais suteikimui nepaisant to, kad taikytini ES teisės aktai yra pasenę ir trukdo Europos ombudsmenės veiklai šiuo klausimu. Pranešėja mano, kad turi būti užtikrintas visiškas skaidrumas ir visapusiška galimybė visuomenei susipažinti su ES institucijų turimais dokumentais, ir mano, jog siekiant, kad Sąjunga pirmautų visuomenės galimybės susipažinti su ES dokumentais ir demokratinio skaidrumo piliečiams srityje, reikia teikti pirmenybę Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 peržiūrai.

2021 metais skundo pateikėjas, bandęs gauti prieigą prie tekstinių žinučių, kurias Europos

Komisijos Pirmininkė nusiuntė stambios farmacijos įmonės vykdomajam direktoriui, iškėlė klausimą, ar ES administracija fiksuoja su darbo reikalais susijusias tekstines ir pokalbių žinutes. 2021 m. rugsėjo 16 d. ombudsmenė paprašė Komisijos parengti politiką šiuo klausimu. Siekdama sudaryti gerosios praktikos pavyzdžių sąrašą, atskirai ombudsmenė paklausė aštuonių ES institucijų ir agentūrų, kokias priemones jos taiko, kad galėtų fiksuoti su darbo reikalais susijusias tekstines ir pokalbių žinutes.

Ombudsmenė gavo skundų dėl įvairių ES institucijų ir įstaigų, kurių pagrindinis dalykas – galimybė susipažinti su dokumentais. Vienas skundo pateikėjas prašė suteikti galimybę susipažinti su Europos Komisijos ir farmacijos bendrovės sudaryta išankstine pirkimo sutartimi dėl būsimų COVID-19 vakcinų pirkimų. Ombudsmenė paragino Komisiją nuolat informuoti skundo pateikėją ir užtikrinti, kad skaidrumo reikalavimai būtų vienas iš tebevykstančių ir būsimų derybų dėl vakcinų elementų. Skundo pateikėjas prašė Europos bankininkystės institucijos (EBI) suteikti galimybę susipažinti su dokumentais, kuriuose pateikiama išsami informacija apie EBI Stebėtojų tarybos balsavimą dėl tyrimo, per kurį ji nustatė, kad nacionalinės institucijos pažeidė ES teisę, kiek tai susiję su dviejų konkrečių bankų priežiūra. EBI sutiko paskelbti išsamią informaciją apie savo Stebėtojų tarybos balsavimą. Skundo pateikėjai išreiškė susirūpinimą dėl to, kaip Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) nagrinėja prašymus dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais, įskaitant sunkumus, susijusius su FRONTEX specialiu internetu portalu, skirtu prieigai prie dokumentų, ir sąlygas, kurias FRONTEX taiko savo atskleidžiamiesiems dokumentams. Tyrimas tęsiasi ir 2022 metais.

Ombudsmenė nustatė netinkamo administravimo atvejį, kuomet Komisija atsisakė suteikti galimybę susipažinti su informacija apie naudoto kepinio aliejaus importą. Ombudsmenė taip pat nustatė netinkamo administravimo atvejį, kuomet Komisija atsisakė pateikti dokumentus, susijusius su 1,5 mln. medicininių kaukių, kurios neatitiko reikalaujamų kokybės standartų, pirkimu.

Pranešėja pabrėžia, kad vienas iš būdų gerinti piliečių nuomonę apie ES – padaryti, kad ji būtų jiems suprantamesnė ir skaidresnė, ir mano, kad būtent piliečių labai Komisija turi imtis būtinų veiksmų, kad užtikrintų visišką skaidrumą. Ji taip pat mano, kad nepriimtina, jog Tarybos sprendimų priėmimo procesui vis dar didelį poveikį daro didelis skaidrumo trūkumas ir kad ji toliau neleidžia piliečiams tiesiogiai ir laiku susipažinti su jos teisėkūros dokumentais, kol vyksta teisėkūros procesas.

Pranešėja primena, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra ne kartą pripažinęs, kad būtent teisėkūros proceso atvirumas, leidžiant atvirai aptarti įvairių nuomonių skirtumus, prisideda prie didesnio institucijų legitimumo ir pasitikėjimo Europos piliečių akyse. Piliečiams sukelti abejonių ne tik dėl konkretaus akto teisėtumo, bet ir dėl viso sprendimų priėmimo proceso legitimumo gali veikiau informacijos ir diskusijų trūkumas¹⁰.

Etikos klausimai

Pranešėja palankiai vertina tai, kad 2021 metais Europos ombudsmeno tarnyba skyrė dėmesį etikos klausimams. Ombudsmenė išnagrinėjo siūlomos ES kapitalo rinkų sąjungos aukšto

¹⁰ Šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Švedija ir Turco prieš Tarybą*, C-39/05 P ir C-52/05 P, ECLI:EU:C:2008:374, 59 punktą ir 2018 m. kovo 22 d. Sprendimo *Emilio De Capitani prieš Europos Parlamentą*, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167, 78 punktą.

lygio forumo sudėtį ir nustatė netinkamo administravimo atvejį. Ji pasiūlė ekspertų grupės ataskaitoje taip pat nurodyti ekspertų grupės narių tipus, kad būtų išvengta interesų konfliktų.

Dvi pilietinės visuomenės organizacijos pateikė skundus dėl Komisijos Pirmininkės ir Komisijos Pirmininko pavaduotojos dalyvavimo vaizdo klipe, skirtame vienos iš Kroatijos politinių partijų rinkimų kampanijai paremti. Šiuo atžvilgiu Komisija pažadėjo parengti gaires, kaip Komisijos nariai gali dalyvauti nacionalinėse rinkimų kampanijose.

Ombudsmeniui atlikus tyrimą dėl kelionės išlaidų, susijusių su oficialia kelione į Kiniją, 2021 metais Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas susitarė padidinti savo narių išlaidų ir išmokų skaidrumą.

Atlikus tyrimą dėl Komisijos sprendimo sudaryti sutartį su įmone „BlackRock Investment Management“, balandžio mėn. Komisija konstruktyviai reagojo į ombudsmenės pasiūlymus ir pareiškė svarstanti galimybę parengti papildomas gaires dėl interesų konfliktų, kad padėtų savo darbuotojams, dirbantiems su viešųjų pirkimų procedūromis.

Pagrindinės teisės

Pranešėja nuoširdžiai sveikina ombudsmenę ir jos tarnybą už 2021 metais atliktą puikų darbą, kuriuo siekiama atlikti tyrimus ir apsaugoti pagrindines teises, nes jos yra viena pagrindinių ES vertybių ir jos kertinis akmuo.

2021 m. kovo mėn. ombudsmenė pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl to, kaip Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) vykdo savo įsipareigojimus pagrindinių teisių srityje ir užtikrina atskaitomybę, susijusią su padidėjusia atsakomybe. Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti klausimus, susijusius su atsakomybe už FRONTEX bendras operacijas, veikla migrantų grąžinimo srityje ir parama migracijai atliekant tikrinimą prie ES išorės sienų. Ombudsmenė pateikė keletą praktinių pasiūlymų, kaip sustiprinti skundų nagrinėjimo mechanizmo nepriklausomumą ir skatinti asmenis juo naudotis. Vienas iš tų pasiūlymų – viešojoje informacijoje apie mechanizmą nurodyti, kad skundo dėl galimo pagrindinių teisių pažeidimo pateikimas nedarys neigiamo poveikio sprendimui dėl prieglobsčio.

Atliekant kitą pagrindinį tyrimą, susijusį su pagrindinėmis teisėmis, buvo nagrinėjama, kaip Komisija užtikrina, kad Kroatijos valdžios institucijos, vykdydamos sienų valdymo operacijas, paisytų pagrindinių teisių. Skundo pateikėja organizacija „Amnesty International“ išreiškė abejonių, ar Kroatija yra įdiegusi kontrolės mechanizmą, skirtą užtikrinti, kad vykdyt sienų valdymo operacijas būtų visapusiškai paisoma pagrindinių teisių ir ES teisės.

Ombudsmenė pradėjo tyrimą savo iniciatyva siekdama ištirti, kaip Europos Komisija stebi Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšų, naudojamų skatinti neįgaliųjų ir vyresnio amžiaus asmenų teisę gyventi savarankiškai, panaudojimą. Pranešėja palankiai vertina ombudsmenės įsipareigojimą ir pripažįsta reikšmingą jos, kaip vienos iš narių ES sistemoje, kuria siekiama apsaugoti, skatinti ir stebėti, kad ES institucijos tinkamai įgyvendintų Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją ir kad Europai tektų pasaulinės partnerės remiant neįgaliųjų teisių lygybę vaidmuo, darbą.

Ombudsmenė paprašė Komisijos pateikti išsamią informaciją apie tai, kaip ji užtikrina pagarbą žmogaus teisėms tarptautiniuose prekybos susitarimuose, kuriuos pasirašo ES. Ombudsmenės sprendime pripažįstama, kad prieš sulygstant dėl prekybos susitarimo

Komisija turėjo atlikti atnaujintą vertinimą. Ombudsmenė paprašė, kad ateityje prekybos derybose toks vertinimas būtų baigtas dar iki galutinio susitarimo.

Ji raštu kreipėsi į Komisiją ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūną, kad šie pateiktų daugiau informacijos apie siūlomų naujų dirbtinio intelekto taisyklių galimą poveikį ir kad būtų užtikrinta, jog būsimos taisyklės paisytų viešojo intereso.

Sprendimų priėmimo proceso skaidrumas ir atskaitomybė

Pranešėja taip pat sveikina ombudsmenę už jos atliktą darbą, susijusį su keliais svarbiais tyrimais sprendimų priėmimo skaidrumo srityje. Lapkričio mėn. ombudsmenė pradėjo tyrimą dėl to, kaip Komisija užtikrina, kad jos bendravimas su tabako lobistais būtų skaidrus. Kadangi ES yra Pasaulio sveikatos organizacijos tabako kontrolės pagrindų konvencijos šalis, ji turi užkirsti kelią tabako pramonei daryti neigiamą poveikį visuomenės sveikatos politikai. Tam reikia, kad Komisija būtų visapusiškai ir proaktyviai skaidri, kiek tai susiję su susitikimais su tabako pramonės atstovais.

Po to, kai ombudsmenė atliko tyrimą dėl Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro atsako į COVID-19 pandemiją skaidrumo, jis įdiegė priemones, kuriomis didinama jo sprendimų priėmimo srities atskaitomybė.

Pranešėja pažymi, kad 2021 metais skundų pagrindas ir toliau buvo susirūpinimas dėl skaidrumo priimant sprendimus aplinkosaugos klausimais. Balandžio mėn. ombudsmenė pradėjo tyrimą dėl Komisijos vaidmens vertinant dujų projektų, kuriuos Energijos bendrija, vienijanti ES, Vakarų Balkanų šalis, Juodosios jūros regiono šalis ir Norvegiją, įtraukė į regioninės svarbos projektų sąrašą, tvarumo vertinimą. 2021 m. gruodžio mėn. ombudsmenė pradėjo tyrimą dėl to, kaip Komisija surengė viešas konsultacijas dėl tvaraus įmonių valdymo iniciatyvos, kuria siekiama paskatinti įmones geriau spręsti tvarumo klausimus savo veikloje. Birželio mėn. ombudsmenė Europos investicijų bankui pateikė preliminarį išvadą dėl aplinkosaugos srities informacijos apie projektus skaidrumo. Ji pasiūlė EIB viešai skelbti informaciją apie savo finansuojamų projektų poveikį aplinkai ir teikti pirmenybę didesniai proaktyviai skaidrumui.

Ombudsmenė raštu kreipėsi į Komisiją ir paprašė pasirengti tam, kad derybose su valstybėmis narėmis dėl ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės suinteresuotumas bus stiprus, ir pasiūlė Komisijai pateikti visą informaciją apie atitinkamus jos turimus dokumentus dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, kuriais ES padedama atsigausti po pandemijos ir spręsti tokias problemas kaip klimato krizė.

Baigiamasis pareiškimas

Pranešėja palankiai vertina nenuilstamas Emily O'Reilly pastangas, kuriomis siekiama didinti ES institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų skaidrumą, atskaitomybę ir profesinį sąžiningumą, kartu daugiausia dėmesio skiriant savo užduočiai: Europos piliečių teisėms.

Pranešėja yra tvirtai įsitikinusi, kad galimybė susipažinti su dokumentais, etika ir skaidrumas yra tikros dalyvaujamosios demokratijos *sine qua non* principai.

Šie principai grindžiami piliečių pasitikėjimu Europos viešojo administravimo institucijomis, o Europos ombudsmeno darbas padeda stiprinti šį pasitikėjimą. Dėl šių priežasčių pranešėja

vadovavimą šiam PETI komiteto pranešimo, kurio tikslas – išanalizuoti, pakomentuoti ir paskleisti informaciją Europos piliečiams apie darbą, kurį ombudsmenė ir jos tarnyba dirbo visus 2021 metus, laiko atsakinga ir garbinga užduotimi.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ ATSAKINGAME KOMITETE

Priėmimo data	28.2.2023
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 23 -: 0 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Margrete Auken, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Alexis Georgoulis, Peter Jahr, Radan Kanev, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Emil Radev, Frédérique Ries, Yana Toom, Loránt Vincze, Tatjana Źdanoka, Kosma Źlotowski
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Jordi Cañas, Maite Pagazaurtundúa, Anne-Sophie Pelletier, Cristian Terheş, Rainer Wieland

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE

23	+
ECR	Cristian Terheş, Kosma Złotowski
ID	Markus Buchheit
NI	Tatjana Ždanoka
PPE	Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Peter Jahr, Radan Kanev, Dolors Montserrat, Emil Radev, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Jordi Cañas, Maite Pagazaurtundúa, Frédérique Ries, Yana Toom
S&D	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Cristina Maestre Martín De Almagro
The Left	Alexis Georgoulis, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Margrete Auken

0	-

0	0

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė